

LÉON BLOY.

ZDE SE VRAŽDÍ VELCÍ LIDÉ.

S PODOBIZNOU ARNOŠTA HELLA.

VYŠLO FRANCOUZSKY 1895.

PŘELOŽIL JOSEF FLORIAN 1902.

VYDAL NOVÝ ŽIVOT V NOVÉM JICÍNĚ.

ARNOŠT HELLO.

LÉON BLOY.

O srdce dmoucí se nenávistí,
lačné po spravedlnosti!

Tento alexandrin, jež Ludvík Veuillot vymyslel na svou vlastní osobu, mohl by Léon Bloy vzít si za své heslo. Naprostý opovrhovatel naší společnosti a našich mravů a naší nádhery; divoký a krutý polemista, jež nemohl snést ani *Univers*, ani *Figaro*, ani *Gil Blas*; zuřivý pamfletista časopisu *Pal*, jenž by byl vynesl každému jinému sta soubojův a sta uvěznění soudem a policií.

Trpký a drsný vyprávěč jedné z nejbezdějnějších autobiografií „*Le Désespéré*“; zrazený svými přátely, ošklivený svými nepřátely, postrach žurnalistů, hrůza časopisů, kam přináší svůj neobyčejný „rukopis“, krasopisně psaný, jako mnichem umělcem; maje bez ustání na jazyku proklínání proti svému bližnímu a proti sobě samému, Léon Bloy není snad tichý a pokorný srdcem, milosrdný z Evangelia, — avšak má duši zvláštní jemnosti a pronikavosti, subtilní citlivosti a vzácné dobroty. Kterak paradoxálním jest toto tvrzení pro ty, kdož ho uslyšeli křičeti jeho pohřební a strašné bédování! Kterak pravdivo pro ty, kdož ho viděli žít, nebo spíše zdržovati se umřítí od dvaceti asi roků, kdy vědomí vlastního poslání a jistota ne-

vyhnutelné opuštěnosti uvrhla ho za kořisť bojů nejvražednějších. Aby obhájil svou věc svatou, pracuje skoro nadlidsky; tak nahromaduje proti sobě hněv, mstu, zášť a nenávisť. Ostatně, což mu na tom záleží: jest třaskavým granátem, jenž pomalu hledá svůj otvor, a jest-li jednoho dne vybuchne jako puma nacpaná dynamitem, zpustoší zástupy, mezi něž padne.

Neznám nikoho, kdo by tolik byl trpěl jak on, a kdo by více byl znectěn a zhanoben.

Zná krvavý pot nejhroznějších urážek a utrhaní. Měl hlad. Měl žízeň; líhal a přespával často u cest v struhách, aniž by měl kamene, jež by si mohl podložit pod hlavu. Osud tragický, z něhož ničeho neprozradil. Velice mlád jsa, poznal Barbey d' Arevillyho, jenž mu byl více přítelem než učitelem. Uveřejnil několik knih, *les Propos d' un Entrepreneur de démolitions*, *Révélateur du Globe* — geniální studii o Křištofu Kolumbovi, — onen román *Désespéré*, kde útočí na všechno, co nese jméno literární ...

Psal všude, kde mu jeho věci přijali, a není ni jediného článku, jenž by byl někoho neranil. Měl nejvznešenější osoby za přátele, a byl obviňován z nejčernějšího nevděku.

K dispozici měl sumy ohromné, žije jako chudý a sbíraje almužny, by je rozděloval mezi ještě chudší než jest sám. — Vydávali ho za jakéhos Cesara de Bazan-a, klevetíce o jeho žebráctví a nuzotě pod rouškou domýšlivosti, a zatím já nevím o věrnějším a jistějším příteli. — Nazývali ho klerikálním potulným komediantem a nikdo není zatím upřímnějším.

Jest to učenec, exegeta, theolog živený Biblií a svatými Otci církevními; úžasem naplnil svým

vědění nejvznešenější mnichy, jakými jsou Kartusiáni, a svou vírou, svou zbožností Trapisty: čelem svým tloukl o dlažice kostelů, vynutil náramné uznání rouhačům, sešlapal a rozdupal hlupáky, sešlehal zpronevěrce chrámu, — a jest opovržen. — Málo mu na tom záleží! Lidé mohou ho tupiti, hanobiti, on má SVÉHO svědka, toť jediný, jehož se chce dovolávati před TÍM pouze, jenž jest SOUDCEM.

ZDE SE VRAŽDÍ VELCÍ LIDÉ.

I.

Země a Nebe, nemůžete opovrhovati
tím, jenž k vám mluví, NEBOŤ
on jest opravdu sláb!

Mám pro sebe pouze své úpění.

ARNOŠT HELLO.

Ejhle, deset let již jest pohřben ubohý Hello!
Skoro deset let. Katolíci se ho nechybili.

Podivuhodný Bědovatel, jenž plakal nad jejich
blbstvím nebo nad jejich hanebností, odešel, pro-
vázeje své táhlé úpění, do tmavých nebo světlých
údolí „spících“.

Illuse, jakoby viděn byl ještě na zemi, jest
výhradným údělem skupiny vyvolenců, vyhlédnu-
tých osudem, laskavě pozvaných k hroznému po-
žehnání, jakým obdařeni jsou, kdož mohou obdi-
vovati našeho Henry de Groux-a, malíře řeží
a krveprolití, jehož fysická podobnost s tímto
vyrážečem křiků jest s to, aby smrt s cesty svedla.

Ah! zajisté, neopomenula přijíti se svou ranou,
ta prasata modlitby. Nepravím, že by si k tomu
nepopřáli času, rozhodně ne, avšak jaký to triumf
na konec!

Beze vší pochyby Hello urážený, poplivaný,
hanobený, vysmíváný po třicet let veškerou cha-

mradí cest kříže, to bylo krásné. Avšak Hello ubitý zármutkem, Hello na šest stop pod zemí, Hello odložený ku zmrtvýchvstání, to bylo mnohem krásnější!

Když tento zbraňovatel hnití do velkého kruhu kolem sebe zmizel, ihned mohli se vzájemně olizovati, hladiti si sosáčky, laskati se rypáky, blahopřejně tříti si podbradkové laloky všichni, kdož v šeru plísni zarostlých sakristií, osazených šváby, pokoutkují a se peleší.

Nepředvíдалo se, že jeho knihy, jež nemohly býti s ním pochovány pod zem do jámy široké, kdež havěť hrobů nebyla by snad jimi tak povrhla, hodlaly ho přečkati.

Kterak bylo možno domysleti se, byť i legii zkostnatělých pedantů, že by díla neštampilovaná obdivem církevníků vydoutnale znějících, domohla se jednoho dne toho zázraku, že uniknou ze studně mlčení, do níž blátivé nepřátelství časopisů je spláchlo a v ní hodlalo pohřbiti?

Nuže, to přesně se dostavilo. Šeredná nenávisť byla přemožena. Knihy nešťastného Hella opět se objevily v novém vydání.

V nedostatku Stylu, jenž činí díla nehynoucími, měl výmluvnost stále rozpoutaného entusiasmu, obrazivosti stále pathetické, avšak zvláště měl přízvuk, nepohledatelný přízvuk nejpodivuhodnější bolesti.

Nešťastník ten neměl nic jiného, a on cítil to příliš dobře, on, jenž chtěl, by ho nazývali chudým všech chudých. Avšak i to stačilo, by přestal býti temným, aby začal zářiti na šedesát miliard z krámů zbožnosti; a to křičelo po pomstě.

II.

Arnošt Hello mne velmi často
p o z o r o v a l, jsem však si jist, že
mne nikdy neviděl.

Charles Buet.

Přišla pomsta, a hned uvidíte, kterak jest špinavá. Lidé „solidní zbožnosti“ lépe se vůbec vyznají než křehcí v duchovním světě a vědí o svrchované účinnosti směšného, když se chce sklátiti Velikost.

Arnošt Hello, znovu vypadlý ze Života a Světla a následkem toho označený po druhé andělu zhoubci, jenž zastává práci u zádušních starostů, měl býti zasažen mečem neodvratným.

Jednal se o napsání čehosi, co by se podobalo chvalořeči, jež by se honosila pošetilostí nejvíce zhanobující, jež by byla schopna zoškliviti samého Isaiáše a tmou zahaliti vesmír až k souhvězdí Labutě.

K takovému dílu bylo potřebí jednoho z těch nesnesitelných hňupů, utvořených ve škole ctnosti, o nichž se zdá, že se neobjevili, než aby nás podporovali v pochopení neproniknutelného Osmocení Boha.

Mohla-li se tato „vzácná perla“, k jejímuž získání vše prodati se odporučuje, vyskytnouti jinde než v Lyoně, této katolické kolonii zsináleho Kalvína, kdež, jak každý ví, pedantství a farisejské psovství jsou nevyrovnatelný?

Často jsem si popřál, nikoli bez rozkoše, podívanou na zamaštěnou hlavu jistého polygrafa příliš známého, jehož Barbey d'Aurevilly rád jmenoval zjemněně „ž á b o u s b r e j l e m i“.

Lyonský chvalořečník Arnošta Hella jakoby byl jedním z jeho žáků a přirozeně nutí mne,

bych na něho myslil. Avšak jest pouze jedním z jeho žáků a tudíž pod mistrem tak nízko, že tento v porovnání s ním sužuje mne svým veličenstvím. Tvor druhu žabovitých najednou pozdvihuje se od země, protrhuje mračno, metá svazky blesků .

Málo záleží na jméně tohoto hmyzu, není-liž pravda? Ba nestojí to ani za to zpytovat, zda-li jeho v pravdě trestuhodný škvár byl zprasečen v úmyslech dobrých nebo špatných. Stačí, myslím, věděti, že nejpodlejší a nejzrádnější nenávisť nedovedla by lépe zhanobiti velikána.

Jaké to dílo! vypravovati ctnosti rodiny, mnohých rodin, slova vznešeného dítěte, pamětihodná slova papínkův a maminek, andělské vzněty mla- díka, záměry a přípravy k sňatku, o nevypravitelné čistotě duší snoubencův a jejich spojení pod zraky serafů; — věci, jež měly zůstat v hrdém stínu; — konečně neustále přežvykovati madame Hello, božskou Maman Zoé, a to na kolika stránkách, velký Bože! . A vše to od počátku až do konce v té formě krhavé, hladké a studené jako krtice, ve formě, jež charakterisuje prospekty hotovitelů prádla církevníků nebo svatokrádežné poznámky k propagaci, vymyšlené smyslnými a vilnými klerikály!

Poněkud dále, — ale věřte, za vinu si kladu, že jsem se odvrátil na mnoho hodin od Svaté Knihy, bych přečtl tuto slátaninu, — poněkud dále, pravím, autor vypravuje se do obvodu propastí slávy.

Rozštrejchává o svou zadnici sirku dithyrambu a nám oznamuje mezi jinými věcní, že „Hello čtený a pochopený osvítil by moderního ducha“, že „jeho sláva, jež jest slávou Boha, byla by bývala štěstím století“. Mimochodem srovnává ho se Sluncem. „Hello činí na mne dojem,

jakoby obýval ten centrální bod a zároveň povýšený (!), jenž ve světě intelligence odpovídá Slunci, nebeskému středisku světů, obrovskému ohnisku, jež je synthésí paprsků před jejich rozptýlením do prostoru“.

Pokuste se představit si člověka dosti kolosálního, smrtelníka dosti nadlidského, jenž by se neshroutil pod touto lavinou blbství!

Ačkoliv nejsem považován za spisovatele, jenž si nekonečně váží svého čtenáře, přece neodvážil bych se vzít na sebe přílišné citování těchto ohlupujících vět; svědomí by mi to vyčítalo. Můj Lyoňan není toliko idiot, jest nad to filosofářem z protivného plemene filosofářů protestantských, jenž ze svého stáje mermomocí viděti chce v žalostném a naivním básníku, jehož zneuctívá, jakýsi druh metafysika.

„Myslitelé mi porozumí“, praví častokráte s tváří znaleckou, když kráčí po hrachu, jež zapomněli dáti uvařit.

Neschopen jsa odkrýti nebo podezřívati úžasnou nestejnost a proměnlivost Hellovu, jehož nazývá „stylistou prvního řádu“ (!), oznamuje každým okamžikem, že hodlá citovati cosi vznešeného a jest to skoro vždy plochá otřepanina.

K tomu, by kdo měl podobný čich, jest třeba býti zbouchnut v Ženevě. Slyšte toto:

„Pavel vidí věc z jisté strany; vidí ji bílou.

„Petr vidí tutéž věc z jiné strany; vidí ji černou.

„Oba mají pravdu, oba mají nepravdu, neboť věc jest bílá z jedné a černá z druhé strany.

„Jest bílá! vzkřikne Pavel.

„Jest černá! vzkřikne Petr.

„A hle, dva nepřátelé“.

Těchto několik dětinských řádků jest od Hella, od Hella všem očím skryvaného, od Hella vrženého do záchodů. Nuže! tento Bačkoráček chce,

by tyto řádky otevřely vyhlídku na filosofii jeho slunce, „velkou filosofii ducha ŠIROKÉHO“

Neboť takové jest jeho slovo a takový jest jeho hlas. Všude, kde by člověk napsal výška neb hloubka, píše on vítězně šířka a pyšně si vyšlapuje na sebraných a rozmačkaných hroznech.

Jest mu třeba morálky široké, umění širokého, široké kritiky, široké vědy, široké historie, široké filosofie, širokého náboženství, široké literatury. To dělá, tuším, celkem osm věcí širokých, jako jest osmero Blahoslavenství v Kázání na hoře. Dostí jest toho najednou k žvanci literatury, jakou jest tato kniha.

Tyto litanie přirozeně nás vedou k pí. Hello, jež dala podnět k tomuto tlachu a o níž, jak se mi zdá, mám cosi říci.

III.

Zabili ve mně to, co já jsem,
to, co já bych byl býval.

Arnošt Hello umírající.

„Šťastnější než Jakub“, vypravuje historik nadbytečně označený v předcházejících odstavcích, „Arnošt Hello měl více než kámen, na němž by odpočinula jeho hlava, jeho hlava těžká váhou jeho myšlének, měl srdce; avšak to by snad mu nebylo stačilo, měl inteligenci přisobě“.

Tato intelligence a toto srdce, jež nahradily způsobem tak výhodným křemen patriarchův, příslušely paní Hello, nevyrovnatelné Maman Zoé, jak ji jmenoval žalostně její manžel, jenž neuvědomil si nikdy ohyzdné směšno, kterým na sobě odkrýval znamení Jean-Jacques Rousseau-a.

Tato dáma, jež otevřela poklad svých vzpomínek a svých papírečků hanobiteli a jež se stala k své odměně opřilbenou hrdinkou ohavné knihy, byla by, myslím, lépe učinila, kdyby použila svých posledních let k prosbám o milost pro svůj zločin, že snížila až k své plošné míře a konečně zneuctila jednoho z nejušlechtilejších básníků.

Poznal jsem ji před 14ti lety, když Hello, dokonce roznícen pro mne, obdařil mne svým přátelstvím a chtěl, bych rozjímal o andělu jeho života.

Přijala mne s medem a máslem Emmanuela, očekávajíc blízkou hodinu, v níž by mi srdce roztrhnouti mohla.

Nemusel jsem se příliš namáhati, bych uhodl, že jsem se ocitl v přítomnosti nedostižitelné manželky a hospodyně největšího pořádku, jež musela mít od velmi dlouhé doby proraženu stolicí svého chotě, by se nemusel vyrušovati ze svého spisování.

Ubohý Hello se nechával umývati, česati, oblékati od hlavy do paty jako dítě. Došel v tom až tak daleko, že nemohl již svléci si kalhoty bez své ženy.

Jednoho dne, když byla tato nemocna a zvěrolékař, jenž ji ošetřoval*), prodléval s příchodem, byl jsem — celý zaražený, — svědkem nejnepochopitelnější scény. Hello, vše přehazuje a převracuje, *pedibus et manibus offendens*, sahaval desítikilometrovými kroky po světnici, vyražeje nářky zoufalství. Uchvácen jsa démonickou zuřivostí, svoláváje zběsile všechny známé a neznámé katastrofy, vypadal, jakoby za vlasy vláčel Tři Osoby Trojice, proklínaje zvláště Vykoupení, jež jevílo se tak směšně málomocným, protože

*) Exact.

jeho maminka, ukovaná na tři nebo čtyři dny pakostnicí a bolestmi v kříži, ustala mu zapínati knoflíky.

Tehdy jsem zahlédl hloubku této bídy. Pochopil jsem, že tato nuzota vůle, bezpochyby ze všech, jež bylo kdy možno shlédnouti, nejdokonalejší, nad níž člověk soustrastně zavzlykati musel, shromáždila se z mnohaleté shovívavé mazlivosti, až vzrostla v takové veledílo. Nešťastník byl doslovně rozdroben.

Výstřední citlivost nervová, jíž trpěl od svého dětství, označila ho jako kořist opravdu příliš podajnou neukojitelné péči Minervy, s níž se oženil.

Křesťanka by byla podnikla léčbu této nemocné vůle a sama by byla tak dokonale ustoupila do pozadí, by i nejbedlivější životopisec stěží to mohl spozorovati. Paní Hello učinila docela naopak.

Despoticky ukládala svůj pořádek a své stejnoměrné rozdělení měštky tomuto Benjamínovi Extase, jenž se ve své prostotě neviňátka domníval, že potřebuje jednoho i druhého, a vzala si za to jeho duši.

Duše Hellova! nejvelkolepější a nejvíce oloupená z duší, co jich bylo. Přes vzdálenost mnoha let přichází mi vzpomínka na to jako můra. Jakobych byl viděl tu duši soužení a touhy, ustavičně a nemilosrdně směštnávanou v tmavé úzké chodbě, zatlačovanou do chodbičky čím dál tím těsnější, a v ní kroucenou, stahovanou, až vypadala jako zvraštěný a scvrknutý list nesčítnými úzkostmi.

Ah! nikoli muže, rozhodně ne muže potřebovala Mme Hello! Co by s ním dělala, ta stydlivka? Bylo jí třeba neduživého dítěte, usta-

vičně stonavějšího, třesoucího se před ní, žijícího skrze ní, myslícího podle ní, věřícího pouze v ni*).

A proč? ó spravedlivý Bože! Aby se rozhlásila vznešenost soudnosti její o hrnci na maso, a aby se řeklo jednoho dne jistým zmetkem literárním před tváří úšklebařského a uštěpačného světa, že byla Beatricí neb Montoressou velikého muže, jejž vyklestila.

A mariorem morte mulierem, praví Kazatel.

IV.

Milý pane, jest nám naprosto nemožno učiniti to, oč nás žádáte. Štěstí pro nás, neboť kdyby nebylo naprosté nemožnosti, byli bychom jako na skřipci. Viděli bychom, kterak vyrůstá před námi tisíc nemožností relativních a podružných, tisíc důvodů pro a tisíc důvodů proti. *N a p r o s t á n e m o ž n o s t* nás zachraňuje.

Pí. Arnošt Hello Léonu Bloy.

Já se nikdy neklamu.

Táť témuž.

„Pane, nemohu nésti tvůj kříž jinak, než ve světle.

*) Postupné a souvislé stlačování Hella bylo vy počteno tak jistotně, že až do posledního dne, 14. července 1885., uchoval nebo zdálo se, že uchoval si pěknou illusi a žehnal před smrtí masožravé prozřetelnosti, jež ho okusovala. To jest veledílo.

— »Maman Zoé, mumlal, způsobila jste, že jsem žil třicet let. Byla jste mi matkou, dobrou ženou, **ANDĚLEM** v pravém smyslu slova.

Jest známo, že pravý smysl slova anděl jest posel, zvěstovatel nových zpráv. Co chtěl říci tento umírající, jenž pohružoval se z poloviny do stínu a z poloviny do světla? . .

Třicet let! Bylo by lépe bývalo, paničko, dovoliti mu, by žil pouze deset let, avšak by roky ty prožity byly **MUŽEM**.

„Jsem tak bídny, že bylo třeba někoho, by zaplatil mi místo k mému přechodu.

„Nejsem mužem, jsem dítě.

„Ó Bože, nemohu ani jednati, ani bolesti snášeti, ani čekati.

„Jsem zázrak slabosti.

„Víš, že jsem příliš sláb k tomu, bych ti sloužil v utrpení. To mně se nehodí Radost tedy !
radost!

„Pane, jsem člověk touhy ; to mám a nemám než to; nabízím ti své kadidlo, své jediné bohatství.

„Pane, jsem příliš sláb k trpění a k umírání.

„Ó Bože, rozpomeň se, že tvoje ruka roz-
žehla hvězdy: dávej tak, jak jsi, skvěle, ne-
smírně. Zasyp moje žádosti ohromností svých
darů. Učiň, bych řekl: Bůh jest veliký, a já to
nevěděl. Bůh jest Bůh, a já jsem spal

„Nežádej ničeho na mne, dej mi vše. Učiň
dle našich dvou přirozeností. Syp plnou přehoušlí.
Tys bytost, já jsem nicota. Bože, jenž jsi, dávej
tak, jak jsi, bez výhrady, abych tě poznal. Já jsem
ten, kterýž nejsem. Potřebuju vše. Bože, jenž jsi
vše, dej vše tomu, jenž nic není a jenž vše po-
třebuje, a jenž zdržuje se pod stolem jako žena
kananejská. Nebyl jsi lakomý, když jsi rozhodil
hvězdy po nebi

„Velebnosti, velebnosti, neraduj se bez
nás v slávě!

„Otče, žádost přišla s vrchů věčných, a v hrudi
mé se zaskvělo.

„Osvobod Alleluja, jež chce k tobě vy-
stoupiti, neboť moje srdce puká a již se neuspokojí.

„ O Bože, jenž držíš ve svých rukou dech stvoření, přijmi konečně jako nové kadidlo nejvyšší křik, jímž žiju a jímž umírám.

„ Průduchy jsou otevřeny! katarakty jsou zkroceny. Řiňte se, ručeje radosti, na veškerou klíčivou touhu, jež prolamuje kůru srdce! Řiňte se, ručeje slávy! Alleluja

„Vyléč mne, vyslyš mne! jsem stvořením nejbídnějším, jaké kdy vyšlo z tvých rukou a jiného nemám, co bych řekl . O Milosrdenství lkám pro ubohé nemocné dítě, jež nemůže již dále . .

„Pane, nicota nemá ani práva, ani moci: nejsem nic, nemohu nic!

„Nebud' nepřemožitelný, protože jsi Bůh

„Otče, jenž rád vždy povoluješ a ustupuješ, jsa Všemohoucnost, jenž rád se snižuješ jsa Vše-vysokost, rád se dáváš přemoci, jsa Sláva
Vyslyš mne bez zásluhy, jako jsi mne stvořil z ničeho

„Tato nesmírná a neurčitá touha, jež mne ustavičně oddělovala ode všech tvorů, tato ohnivá střela, jež svištíc letěla mezi mnou a dětmi mého věku, . tato nemožnost uspokojení, tato nevyjádřitelná nechť k hranicím byť i vzdáleným, vše to, toť dno srdce lidského, základ a podstata jeho, toť žádost viděti, Tvář Boží. Jeho Tvář, toť jeho Sláva A tuto jeho Tvář hodlal jsem spatřiti na zemi, neboť jsem si toho dychtivě žádal. Alleluja!

„Hodlám spatřiti ji a mrtev klesnouti; potom pozvednu se oděn její podobností a tehdy promluvíím“.

*

Tyto modlitby, hodné nejlepšího Verlaina Moudrosti, napsané daleko od očí pí. Hello

a skryté pečlivě v tajemné zásuvce, kdež byly odkryty až po jeho smrti, jsou strašné.

K objevení takových přízvuků bylo zapotřebí, — a kterak! — by nešťastník měl v srdci takové modlitby a by cítil svou bídu! Pouze četba této hanebné a směšné biografie může podati jasnější obraz propasti bídy, do níž sestoupil.

Co myslíte ku př. o uvedení masa do života rozjímavého?

Aby se mi rozumělo, jedná se o kapitolu ku cti a chvále pí. Hello napsanou jako všechny ostatní bez výminky, avšak zvláště provedenou pod jejím diktátem.

Opisovač sděliv na jisto, že „táž ruka, jež byla pouze k tomu, by se probíhala po klavesách piana, by z něho vyvedla příval harmonie, nebyla méně znamenitou při smažení kuřátka“, končí báseň o přeučném pečení biftecku, naprosto nezbytného k pučení vznešených myšlének, touto jednoduchou reflexí, jejíž jakost možno označiti výrazem panenskosti:

„Kuchyňský nůž, jež vidíte v ruce ženy Arnošta Hella, jest pro ni nástrojem k seříznutí péra jejího manžela“.

Starostlivě hledí připomenouti, že tato manželka, „jsouc opatrovnící tak krásného ducha, byla rovněž takto spolupracovnicí jeho díla a že ona má svůj SKRYTÝ (!!!) podíl v jeho inspiracích“. Jedině na nás jest domyslit se, že deset nebo čtrnáct velkých kapitol Člověka nebo dvě stě vznešených stran, sem tam rozptýlených, bylo mnohem méně napsáno jako spíše vykrkáno po výtečných obědech.

„Nikdo neví, jaký vliv má jemná kotletka na lidského ducha“.

Koluje též historka o jakémisi psu, jež každé noci paní Hello konejšila, by nerušil svým vytím spánek „drahého nemocného“, anekdota trochu zneuctívající jejího manžela, již hrdinka naše ne-unavně celé zemi asi od dvaceti let vypravuje.

„Nikdo neví, kolik veleděl může nám uloupiti štěkot psa“.

Myslím, že tyto věci nepotřebují příliš obšírných výkladů. Arnošt Hello nebyl by mohl ničeho vykonati bez své ženy. Ona mu dala život fysický, život intelektuální a život morální. Autor Člověka má za VŠE děkovati svému sňatku a pokolení lidské, nemluvě ničeho o společnosti andělské, jest díky povinno M a m a n Z o é za oplodnění tohoto »krásného genia“.

O to se vlastně jednalo, když sdělují se několika národům; i podrobnější údaje o osobě nešťastníkově, — pohřbívané takto dříve než zemřela, — byť by měla nenapravitelně podléhnouti pod směšným podobných vyhlásování.

V.

Tady se przní, tam se zabijí,
poněkud dále se zmrzačuje.

Mis de Sade.

Špatný vliv tak dokonale Hella převrátil, že častokráte se tážeme, zda-li opravdově byl stvořen spisovatelem.

Umíněný a nepřekonatelný nedostatek toho osobního stylu, po němž bažil po celý svůj život, jest čímsi zarážejícím, když povážíme, co přece vyšlo z jeho péra.

Jeho nuzota ho odsuzovala k Vznešenému — jednou pro vždy. A nemohl odtud uniknouti než stokami pošetilosti a hlupot. Když se chybil vzne-

šeného, a on se ho chybil častokráte, prostřednost sama stávala se mu ihned Himalají. Padal jako hrom, a to doslovně až v šeredno. Nevýslovná bída jeho *P o v í d e k* jest toho nejlepším důkazem.

„Jeho síla, psal d'Aurevilly, — síla intelektuální, v jistých okamžicích nesmírná, — najednou sesula se v slabotu!“ A v jakou slabotu!

„Jeho styl, vykleštěný a zvadlý stykem, a to výhradným takřka stykem se studenými pedanty a klerikálními puntičkáři a přistřihovači, pravil jsem roku 1889., mohl se státi dokonce uměleckým, kdyby byl uměl nalézt dosti energie ve svém rozumu a poptal se po jiném prostředí. Toho se nikdy neodvážil a za trest tak stal se spisovatelem *P o v í d e k o b z v l á š t n í c h**), v nichž nejpatrnější nedokrevnost připravuje o čest sotva znatelná přizpůsobení jeho náboženské filosofie dramatickým realitám života. Toť pro milovníka umění, ó běda!

„Co se týče millenaristy, lačnického po Spravedlnosti, tomu nebylo zakusiti tak velikého úpadku, avšak nuzota jeho formy bledostí obestírala často i výraz jeho lásky, tolik jest písmo lidské tajemno«.**)“

Bezpochyby byli schopni mnozí uvědomiti ho, avšak ten, jenž mohl míti vliv na jeho rozum, byl mu zkonfiskován tak přísně, že ničeho nebylo možno podniknouti, aniž več doufati.

Jsa zajisté jedním z těch lidí, jež nejvíce miloval, byl jsem dosti smělým, abych se o něco pokusil. Účet můj byl brzy vypořádán. Maman Zoé dala mu na srozuměnou, že jsem posedlý ďáblem a poslušnost tohoto zvedeného dítěte

*) Jednou z největších trampot byla jeho nemožnost ve vyhledání pořádných titulů: *Člověk, Slova Boha, Povídky obzvláštní, Mísky váhy*, atd.

**) *Brelan Vyobcovaných*.

byla tak dokonalá, že na mrknutí okem opustil mne jednou pro vždy.

Posledníkrát, když jsem ho viděl r. 1881., měl mne potkati, aniž by o čem věděl, a nespozoroval mne až na vzdálenost padesáti krokův asi . . . i odskočil zpět, přešel ulici de Sèvres-skou jako pták a zmizel.

Zemřel čtyři léta na to, aniž by mne ráčil o čem zpravit.

To bylo pro mne trýzní nejkrutější a v tom smyslu jsem řekl o paní Hello, že mi srdce roztrhla. Pochybuju, že snad vzpomínkou na tuto nespravedlnost rozkvetly zázračné růžové keře kolem jeho smrtelného lůžka.

Jaký to bolestný člověk, tolik stravující se touhou po rozjímání Tváře Boží, a tak slepý, překážek nikdy nespátřivší! Všechno, čeho měl býti plným vlastníkem, vůle jeho, hrdost, ušlechtilost, odvaha; všechno, co dělalo opravdu Hella, bylo z něho vyssáto se strašnou zdlouhavostí upírů.

I to bylo zachyceno, co Bůh dal tomuto ubožákovi v slzách se rozplývajícímu, co bylo zlatým ovocem jeho uzamčených zahrad, užitek i Eridino jablko jeho modlitby; o vše, naprosto o vše byl připraven.

Nebylo toho dosti, když Jean Lander (pseudonym pí. Hello) napsala Cestu života, Perly ve květech, Vesnická výpravování, atd., poučné to knihy, v nichž nejvyššími koncepcemi Hellovými jsme obslouženi v cukrkandlu?

Oplátkou cpali ho léčivými průpověďmi nejprostší a nejodpornější moudrosti a to tak, že bylo možno tolikrát pozorovati, kterak tento rozjímatel překrucoval vlastního genia, by se upravil a srovnal s nejhoupějšími formulemi, jimiž Ma m a n Zo é zalidnila jeho Tábor. Proměnění odstrašující!

Buržoasní pořádek paní Hello, jenž byl ve skutečnosti pravým pekelným nepořádkem; stejnoměrné rozdělení, dobrý smysl, vážnost a čest, pravá míra, zdravý rozum, vše, čím rozdírala svého manžela, sredukovaly se ku konci účtu k tomuto nejnižšímu a nejbídnějšímu zhanobení, jež nevím, jak jinak pojmenovati než delirium reklamy.*)

„Hello, praví nám pitomec častěji citovaný, nechtěl by křičeti v poušti jako Jan Křtitel**). „Bylo možno viděti, kterak tento hladovec Jasu a Záření, stav se kořistí jakéhosi sofisma výsměchu, jež měl zamilovaně rozptýliti vůněmi Archanděla, a vždycky přesvědčen, že jeho vlastní sláva jest Slávou Boha, nabízí se od rána do večera nestoudným prasatům péra v naději ustavičně klamané, by od nich obdržel několik řádků, několik nečistých řádků! Chtěl doufati království Boží od Lepelletiera neb od Chincholle-a! . . .

Kdyby se o tomhle nevědělo, neznala by se hlubina hanby.

VI.

Nevypudí mi z hlavy, že samojediné otcovství mohlo ho zachrániti. Kdož ví, zda-li úkolem paní Hello, její jedinou a hlubokou povinností, nebylo učiniti s ním dítky, ať jakýmkoliv způsobem.

Tady teď podávám několik listů ze staré korespondence, dokonale, jak jen možno dokonale neuveřejněných, po léta zahrabaných na dně jisté skříně.

*) Ani ne veřejnosti, nýbrž mrzké reklamy. Byl by býval mohl čísti své jméno v záchodech.

**) Srovnejte zmíněné hlupství na počátku § III. V očích svého historika Hello byl šťastnější než Jakub a nechtěl by býti jako svatý Jan! . . . Prosím, by se nezapomnělo, že osoba, jež se takto vyjadřuje, jest dobrým křesťanem.

BARBEY D'AUREVILLY-MU.

Kéroman-Lorient (Morbihan)*):

Pane!

Ničeho od vás nedostávám. Nebyl by snad váš článek vyšel? Neosměluju se vás na to ptáti. Jest nemožno, aby nevyšel. Neboť odcházeje, nesl jsem s sebou vaše čestné slovo.

Ruka moje se třese, když vám píšu. Bylo by možno, byste mne opustil jako ostatní? Učiniti jako ostatní, toť věc ošklivá a sprostá, tento zločin buržoasní, činiti jako druzí, opustiti toho, jehož vše opouští, zapomenouti vzdáleného, zapomenouti vyhnance, plivati na toho, jenž jest beze zbraní a bez obrany, zločin nejzločinnější, zločin opomíjením, na nějž jsou uchována jedině prokletí Soudu Posledního: »Hladověl jsem a nedali jste mi jísti, atd.«; jest mi naprosto nemožno sdružití tuto věc studenou, všední a ošklivou s vaším jménem, jež miluju a jemuž se obdivuju.

Vy, velký kritik, neohrožený a kavalírský, vy, jenž hladovíte a žízníte po spravedlnosti, vy, výmluvný a vznešený obhajce opuštěných, vy byste byl jako ostatní! vy, d'Aurevilly!

A já napsav:

Atheismus XIX. století,

Styl,

Angela Foligne-ská,

Rusbrock,

Jan Matel,

Den Páně.

Člověk,

Fysionomie Svatých,

Slova Boží,

Ukřižovaný atd.,

já, jenž po všem tom nemám ni jednoho časopisu, bych v něm umístil článek, já, jehož poslali žíti na nejzazší venkov, já bych byl opuštěn d'Aurevillym!

Nikoli, tomu není tak. To není možno. Nemohu snést této myšlenky. Souží mne v noci. Prosím vás

*) Všechny tyto listy z r. 1876—1881, jsou bez datum. Charakteristickou známkou Hella jest, že neměl ponětí času.

ve Jménu Boha a skrze Věčnou Spásu vaši, zašlete mi svůj článek.

Tento list jest pouze vám; ruka se mi třese při jeho psaní.*)

Arnošt Hello.

LEONU BLOY.

Kéroman-Lorient.

Předrahý příteli!

Tisíceré díky za váš dopis. Obsahuje slova, jichž nezapomenu.

Od té doby, co jsem zde, moje zjevné a známé bolesti byly dovršeny a převršeny bolestmi nervovými a obzvláštním utrpením fysickým, jehož ozvěny děsně se ve mně morálně rozléhají. Pociťuju morálně fysické utrpení a to ničí ve mně cosi neobyčejného, co utrpení v jiných lidech neničí.

Prosím naléhavě vás hlavně o to, byste i vy snažně prosil v tom ohledu u Boha na modlitbě.

Děkuju vám za předtuchu, již chováte o mně a o poměru, v jakém já jsem k vám. Jest pravděpodobno, že se dotýkáme události, jež bude spíše Událostí dějinou, než jakousi událostí obyčejnou. Jest třeba, by tato událost byla Příchodem, nebo vše jest ztraceno. Poněvadž se tu jedná o Spásu, jest třeba prositi ve jménu Ježíšově.

Válka, jež, jak se zdá, se přibližuje, jest dle všeho způsobou, pod jakou se představí Událost. Jest třeba, aby tato válka byla něčím jiným, než obyčejné války. Jest třeba, by to byla válka předpovídaná Apokalypsou.

Pište mi, prosím vás, často. Možná, že v měsíci přijdu do Paříže na několik okamžiků. Sestoupím v hospodě, poněvadž nemám již příbytku. Kterak se to stalo, že jste přepustil svůj článek Revue?

A článek o mně pracujete? Váš talent jest veliký a vaše odvaha jest převeliká. Máte odvahu předhoniť budoucnost.

Nepovídáte mi ničeho o p. d'Aurevilly-m. Kde jest ve svých Múdrantkách? Vzpomíná si na mne?

*) Nebude bez prospěchu uvážiti, že tento list byl psán tehdy, když Barbey d' Aurevilly, jenž nebyl «prasetem pěra», byl již uveřejnil na polovic z milosrdenství a na polovic z opravdového obdivu, půl tuctu skvělých článků o knihách neb osobě Arnošta Hella.

A abbé T . .? Buďte tak dobrý a dejte mi o něm zprávy. Jest v Paříži? Jest-li ho spatříte, řekněte mu, by se za mne modlil.

Milý příteli, váš list dokazuje dobře, že čas a prostor pro Vás neexistují. Jste mezi námi jedním z repraesentantů Potomstva.

Především odporučuju vám modlití se a dáti se modlití za mou ženu a za mne.

Objímám vás,

Arnošt Hello.

Kéroman.

Předrahý příteli!

Před sedmi měsíci dal jsem k Palmé mu do tisku knihu. Nemluvil jsem s vámi o ní. Chtěl jsem vás s ní překvapiti. Poněvadž však nedostávám o ní žádných nových zpráv, musíte mi je vyopatřiti. Ta kniha kritiky nese titul: *Mísky váhy*.

Vyšla snad, aniž bych o tom věděl. Snad se na ni zapomenu u sešivače Dax-a v ulici Vaugirard. Mohl byste býti tak dobrý a hned dnes něco o ní u Palmé-ho přezvědět a bezprostředně mne o tom zpravit? Jest-li kniha vyšla, vzal byste si jeden exemplář pro sebe a jeden pro d'Aurevilly-ho. Mohl byste vyzvědět, zda jest u Daxa?

Mohl byste si vzíti na starost a sám od Palmé-ho mi poslati aspoň dva exempláře?

A vaše články? Napsal jsem ohledně jich Pavlu Févalovi. Odpověděl mi hned přívětivým listem. Práví mi, že inserce těchto článků jest slíbena, že právě jde vyhledati Palmé-ho a naléhati na uskutečnění.

Dodává, že sám se shýbne u Palmé-ho. Moje články nikterak se v Revue*) neobjeví.

Poněvadž půjdete k Palmému, hleďte, byste se opanoval a mluvte o svých člancích. Nezapřite se. Jednejte mírně, avšak umíněně.

Děkuju vám tisíckrát za skvělé stránky, jež jste mi zaslal. Četl jsem je osobě, jež v Lorientě dovede pochopiti je. Byla jimi nadšena. Očekávám sešit, jež jste mi slíbil. Očekávám ho netrpělivě.

Co se týká Událostí, tu zármutkem div neumru. Nic! Nic! Nic! Nepovídáte mi již ničeho o žádném

*) Revue du Monde Catholique.

znamení. Zpovědník A. M. měl, jak se patří, pravdu, že žádá znamení z důvodů rozumových. Požaduje jich rozum? Co mne se týká, umírám potřebou znamení. Idee mi nepostačují; jest mi třeba fakt, fakt zřejmých, makavých, citelných, hrubých a přítomných.*)

Soustřeďte veškerou svoji modlitbu a modlitby všech svých přátel na tuto potřebu nynější, na potřebu současných fakt. Svědectví pozemských jest nám naprosto nutno. Neboť právě voda, krev a oheň vydávají svědectví na zemi. Fakta! Fakta! Fakta! Znamení! Raději jedno: Tady jest, než sto tisíc: Dostane se ti jich. Svedte všechny možné modlitby v toto středisko a poněvadž já již nemohu, dopomozte, bych VIDĚL ještě dnes.

Mohl byste býti tak dobrý a dáti mi bez odkladu zprávy o mé knize? Jest u Palmé-ho? Jest u sešívače?

Tisícový pozdrav. Pište mi a pošlete mi sešit.

Arnošt.

Kéroman-Lorient (Morbihan)

Předrahý příteli!

Děkuju vám, že jste mi zaslal nové zprávy. Co mne se týká, trpěl jsem příliš fysicky i morálně. Vedro mne soužilo a Události se nedostavují. Jsem neskonalekrát sklíčenější než vy. Druhdý strávil jsem život svůj v modlitbě. Pak, později, v rouhání; teď v němotě. To není mlčení, to je němota. Jsem a budu němý, dokud modlitba nebude vyslyšena. Myslím, že proto trpím strašněji než vy, neboť nemohu již mluvit.

Vy tedy jdete do La Saletty? Jen jednu věc vám mám říci, totiž modliti se za mne, bych viděl modlitbu svou vyslyšenu. Jsem ustaven v naprosté nutnosti viděti. Jsem nekonečněkrát ztracenější než vy, když nespatřuju triumfu na tomto světě.

Není již času pro mne, bych mluvil. Nemám již síly, bych křičel. Podléhám smrti bez hlesnutí. Tak hrozný jest kontrast mezi starými zkušenostmi a zkušeností, že tato brání mi mluvit o oněch.

Doufati, več já doufal a býti pohlčován každým okamžikem bolestmi fysickými a nepokojem téhož druhu, duši drticími!

*) Chtěl bych zázrak naturalistický, pravil mi jednoho dne Huysmans.

Jest jistý stav, kdy naděje z druhdy objevují se jako ironie a člověk se skoro hanbí, že si na ně vzpomíná. Pohroma jest tak děsná, že nemůže křikem ani býti vyjádřena. Zakuklí se hlava a neříká se nic; neboť každé slovo jest z panství a obvodu Naděje. Když té se nedostává, člověk jest hluchý a němý.

Pozoruji, že ostatní mohou ještě mluvit. Myslím, že mám výsadu nekoňčné slabosti. Vzpomínka na mé bývalé modlitby drtí mne jako hrobovní kámen. Když se člověk tak modlil, co se může od nynějška dělati? Kam se obrátiti? Ke komu jíti? Jsem lidskou bytostí, jež má pomoci nejvíce zapotřebí. Učiňte ze své Pouti nesmírnou modlitbu za mne. Přičiňte se, bych viděl modlitby své vyslyšeny.

Superior missionářů La Salette-ských, otec Giraud, považuje se za světce. V září snad bude v La Salettě. Nikdy jsem ho neshlédl. Avšak psal jsem mu. Jest-li ho uvidíte, doporučte mne jeho modlitbám.*)

Všeobecně doporučte mne s mými úmysly všem osobám modlícím se, s nimiž se setkáte, i těm, jež se vám budou zdáti nedostačujícími a bez povzletu. Velcí toho nedovedou. Necht' se tedy modlí malí.

Všichni, jež potkáte, i Kněži, i Missionáři, Řeholníci, Poutníci, až k dětem u prsu, všichni ať se modlí za mne a za mou ženu a na mé úmysly.

Snad vaše pouť zaopatří vám některé známosti toho druhu. Vyhledávejte modliteb těch, kdož se nám nejméně podobají. Neopovrhujte rty. Vaše péro z rudého železa má něčemu posloužiti. Písmo svaté, jež tolik milujete, jest psáno. Bible znamená Knihu.

A když již o Knize mluvím, proč mi ničeho o mé nepravíte? Jest-li náhodou ji nemáte, opatřte si ji, neb si ji dejte opatřiti. D'Aurevilly učinil o ní článek přehledný, za nějž mu velice děkuju. Povězte mi o něm něco nového. Vzpomínka na A. M. s pozdravem.

A co se vás týká, předrahý příteli, šťastnou cestu. Nezříkejte se své knihy. Zatím pište jméno mé do prachu velkých cest, po nichž půjdete, jako jméno toho, jenž nemůže se obejít bez vidění a dotýkání se toho, čeho si vroucně přál!

*) Měl jsem se na pozoru. Jediný pohled na tyto missionáře jest s to ukřižovati Naději.

Ať křičíte moje jméno z hloubky všech propastí a s vrcholů všech pohoří, jako jméno toho, jenž chce naprosto viděti, viděti, viděti na zemi, čeho si žádal!

A položíte moje jméno na všechny rty, i na ty nejméně výmluvné, i na nejprostřednější, by všichni najednou vzkřikli a přednesli mé věčné stížnosti a moje ustavičné dovolávání se!

Nebudu věděti, kam vám mám listy své zaslati. Avšak prosím vás vroucně, pište mi častokráte během své cesty.

Arnošt.

Kéroman-Lorient.

Kolikrát už jsem vám měl psáti, drahý a předrahý příteli! Myslím na vás a málo vám píšu. Příliš jsem trpěl od té doby, co jsem sem přišel. Měl jsem neuralgické bolesti a strávil jsem většinu dní v nejhroznější malomyslnosti a sklíčenosti.

Kněz z ulice Ulmské pravil A. M. to, co jsem já jemu povídal. Jest třeba znamení. Toto znamení nemá býti samo v sobě věcí lhostejnou, ledabylou. Jest třeba, by bylo důležité svým vlastním předmětem, důležité samo sebou, důležité jakožto věc dosáhnutá a důležité jakožto znamení k obdržení jiných věcí. Jest třeba, by bylo najednou uspokojením a zárukou k uspokojení!

Nuže, umíráme skutečnými a sžíravými potřebami. Nutno tedy, by naše nejpřítomnější a nejsžíravější potřeby byly skutečně ukojeny. Jest třeba zdraví, zdatu, zřejmosti. Tak vypadá nutné znamení.

Jest jedno slovo v Písmě sv., jež vše v sobě zahrnuje: *Fac me cum signum in bonum ut videant qui oderunt me et confundantur . .*

Jest potřeba znamení, jež by dobro konalo a jež by bylo světlem.

Co děláte, milý příteli? Pišete? Co se děje s onou knihou, jejíž látka se tolik rozhojnila, že se již neví ani její jméno, ani její titul?

Potřebuju viděti vaše články o mně tištěné. Na šachovnici, jakým jest časopis *Correspondant*, byl mat tak jistým, že už to nepřipadalo ani jako v šachu. Jest potřebí veškeré mladosti pí. Zamojské a veškeré její pošetilosti, by se tam zdržela jen na jeden pomyšlený okamžik.

Avšak co se Revue týká, tu jest třeba všimnouti si lépe Tr. Vyhledejte ho, buďte přívětivým. Zdržte se všeho rozhořčení. Ukažte svou vlídnost. A jest-li přese vše články se neobjeví, třeba pomýšleti na brožůrku. Rozhovořte se o této myšlence s paní Zamojskou, že potřebuju tohoto uveřejnění a že pohřbení té výtečné práce jest zločinem a neštěstím, jež na mne tíží naléhá. *)

Nebylo by dobře, byste se šel sám na kněze ulice Ulmské podívat? Řekněte mi vše, co děláte a jestli možno, vše, co myslíte, vše, co slyšíte ve vzduchu všechen hluk a ryk, jenž se kolem vás a nad vám rozléhá.

Vytvořil již pan d'Aurevilly své Velikonoce? Vyřídte mu ode mne pozdrav. Myslívám na A. M. Chovejte se k ní se všemožnou obezřelostí a rozšafností a všechno, cokoliv vám řekne, dobrého nebo špatného, napište mi. Rád bych měl stránky, jež píšete nebo jež hodláte napsati.

Tisíceronásobný pozdrav.

Arnošt.

Kéroman-Lorient (Morbihan).

Drahý příteli, váš dopis učinil na mne hluboký dojem. Příliš trpící a příliš zmučený, odložil bych odpověď svou na později, kdybych nemyslel, že snad očekáváte slovo ode mne, a že snad mlčení i krátké podobalo by se ochladnutí.

Nepokusím se vypravit vám svou hrůzu, již mi připravuje naše postavení. Toto děsné zklamání uniká slovu a vše, co by se o tom řeklo, bylo by menším.

Křiky moje odumřely svou přílišností a zdály by se mi nyní malou troškou vedle postavení, jež by měly vyjádřiti.

Budu vám psáti později. Dnes vám řeknu pouze dvě slova.

První jest toto: Necht žádost věcí velkých nedopustí, byste zanedbával malé. Nepovrhujte svými články o mně. Pečujte o své záležitosti. Nepřerušujte své knihy.

*) Tato skvělá práce byla nestravitelným dithyrambem dvanácti neb čtrnácti set řádků, z nichž několik ústřížků stěží se dalo zužitkovat v druhé kapitole knihy *Brelan vyobcovaných*, uveřejněné o deset let později, když jsem se stal k svému nepřetržitému prokletí a stálým mukám spisovatelem.

Právě píšu Pavlovi Févalovi, by se zmínil o vašich člancích u Palmé-ho. Nevyhledáte-li Palmé-ho, postavte se, ať mluvíte s Pavlem Févalem. Konejte práce své den ze dne a žádné z nich nezanedbávejte. Měl byste si zvykatí přívětivosti a tak se uschopniti k shlédnutí Palmé-ho. Snad jste vykonal všechny modlitby, vyjma tuto. Kdož ví, zda náhodou ta by nebyla nejlepší?

Staňte se sladce mírným, a pomodlete se za nás všechny z této sladkosti.

Tolik, co se týká malých věcí. Jest třeba vykonnati je.*)

Co se týká velikých, ty mi musíte říci, poněvadž nikdo je nechce konati. Vše, co myslíte, a vše, co A. M. vám praví nejneobyčejnějšího, věci příliš podivné, jež bych i já dovedl snést, vše takové od vás očekávám.

Mluvte ke mně o věcích nejohromnějších. A konejte věci nejjednodušší, nejmenší, jest toho potřebí.**)

A modlete se ze všech sil svých za mé zdraví, jež jest žalostné.

Na shledanou, drahý příteli, dejte mi zčerstva o sobě nové zprávy. A řekněte mi věci, budící přílišný úžas, abych je snesl.

Arnošt.

*

VII.

In similitudinem aquilae volantis
cum impetu.

Deuteronom, 28.

Nyní k vám se obracím, předrahý Jindřichu de Groux, zázračný Sosie velkého Hella, jenž jste mne jednoho dne ohromil onou strašnou podobností, a ježž miluju zvláště z toho důvodu, ačkoliv jste snad největším umělcem světa.

Právě pro vás, žhoucího visionáře Krista v Urážkách, bylo provedeno, nikoli bez námahy, toto dílo očištění tváře, plné bolesti a záření, — vaší vlastní tváře, — kterou pokoušeli se sviňstvem pokryti.

*) Piochosti zřejmě napsané ubohým velikánem pod diktátem jeho ženy. Dobrá paní Hello věřila, že jsou «malé věci»

**) Ještě!

Kdo pak lépe než vy, ó předrahý, mohl by mi rozuměti? Jsou dni, často jste to pozoroval, kdy sotva vím, že vy to jste, kdy jsem v rozpacích, mám-li pronést vaše jméno, tolik vás vidím totožným s tím Zneuznaným, — ježž znectila a snížila až do prachu hloupost a marnivost těch, kteří ho zadávali.

Váš Blíženec nemohl rozjímati Boha, leda v poryvu slávy. Poněvadž předpokládám, že jste byl poslán k ukončení jeho díla, nemohl jste nám ukázati téhož Boha jinak než v krvavém víru hanby. Přesně vzato, není to v Absolutnu táž vise?

Avšak zdá se mi, že jste obdržel lepší podíl. Krev jest silnější než Světlo, a vy víte, že Smrt Kristova zatemnila slunce.

Nebylo by vznešené, aby nešťastný Hello, jenž tolik snížil své srdce v nesmyslné žádosti, by převedl zdvořilost lidí v otroctví, byl odsouzen tajemně k tomu, by netriumfoval jinak než ve vás, jenž nesete svou duši tak vysoko a pro něhož nejdokonalejší urážkou jest souhlas davu?

KONĚ